UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU (EÚ) 2022/1826

zo 4. mája 2022

s poznámkami, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o absolutóriu za plnenie rozpočtu spoločného podniku pre iniciatívu pre inovačné lieky 2 (v súčasnosti spoločný podnik pre iniciatívu Inovatívne zdravotníctvo) za rozpočtový rok 2020

EURÓPSKY PARLAMENT,

— so zreteľom na svoje rozhodnutie o absolutóriu za plnenie všeobecného rozpočtu spoločného podniku pre iniciatívu pre inovačné lieky 2 za rozpočtový rok 2020,

— so zreteľom na článok 100 a prílohu V k rokovaciemu poriadku,

— so zreteľom na správu Výboru pre kontrolu rozpočtu (A9-0072/2022),

A. keďže spoločný podnik pre vykonávanie spoločnej technologickej iniciatívy pre inovačné lieky (ďalej len „spoločný podnik IIL“) bol zriadený v decembri 2007 na obdobie desiatich rokov s cieľom výrazne zvýšiť efektivitu a účinnosť procesu vývoja liekov s dlhodobým cieľom, aby farmaceutické odvetvie vyrábalo účinnejšie a bezpečnejšie inovačné lieky;

B. keďže v dôsledku prijatia nariadenia Rady (EÚ) č. 557/2014 ([1]) v máji 2014 bol spoločný podnik pre iniciatívu pre inovačné lieky 2 (ďalej len „spoločný podnik IIL 2“) zriadený na obdobie do 31. decembra 2024; keďže v júni 2014 nahradil spoločný podnik IIL a stal sa jeho nástupcom s cieľom dokončiť výskumné činnosti podľa siedmeho rámcového programu a začať nový projekt v rámci programu Horizont 2020;

C. keďže Únia, ktorú zastupuje Komisia, a Európska federácia farmaceutického priemyslu a farmaceutických združení (ďalej len „priemysel“) sú zakladajúcimi členmi spoločného podniku IIL a spoločného podniku IIL 2;

D. keďže maximálna výška príspevku Únie spoločnému podniku IIL na obdobie desiatich rokov je 1 000 000 000 EUR, ktoré sa uhradia z rozpočtu siedmeho rámcového programu, a zakladajúci členovia majú prispieť na prevádzkové náklady spoločného podniku IIL rovnakým dielom, pričom každý z nich má poskytnúť príspevok nepresahujúci 4 % celkového príspevku Únie;

E. keďže maximálna výška príspevku Únie spoločnému podniku IIL 2 na obdobie desiatich rokov vrátane prostriedkov Európskeho združenia voľného obchodu je 1 630 000 000 EUR, ktoré sa uhradia z rozpočtu programu Horizont 2020, a členovia – okrem Komisie – majú prispievať na 50 % prevádzkových nákladov a prispievať na operačné výdavky peňažnými alebo nepeňažnými príspevkami, alebo ich kombináciou vo výške, ktorá zodpovedá finančnému príspevku Únie,

Rozpočtové a finančné riadenie

1. konštatuje, že Dvor audítorov vo svojej správe o účtovnej závierke spoločného podniku IIL2 za rok končiaci k 31. decembru 2020 (ďalej len „správa Dvora audítorov“) uvádza, že ročná účtovná závierka vyjadruje verne vo všetkých významných hľadiskách finančnú situáciu spoločného podniku k 31. decembru 2020, a že výsledky jeho operácií, jeho peňažné toky a zmeny v jeho čistých aktívach ku koncu daného roka sú v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách a účtovnými pravidlami, ktoré schválil účtovník Komisie; navyše konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov sú príslušné transakcie vo všetkých dôležitých aspektoch zákonné a správne;

2. konštatuje, že konečný rozpočet spoločného podniku IIL 2 dostupný na rok 2020 vrátane opätovne zahrnutých nevyužitých rozpočtových prostriedkov z predchádzajúcich rokov, pripísaných príjmov a prerozdelení do nasledujúceho roka predstavoval 276 538 561 EUR vo viazaných rozpočtových prostriedkoch (z toho 269 829 327 EUR z rozpočtu Únie) a 241 559 114 EUR v platobných rozpočtových prostriedkoch (z toho 232 349 880 EUR z rozpočtu Únie); konštatuje, že miera plnenia rozpočtu dosiahla v prípade viazaných rozpočtových prostriedkov 98,66 % a v prípade platobných rozpočtových prostriedkov 97,08 %;

([1]) Nariadenie Rady (EÚ) č. 557/2014 zo 6. mája 2014 , ktorým sa zriaďuje spoločný podnik pre iniciatívu pre inovačné lieky 2 (Ú. v. EÚ L 169, 7.6.2014, s. 54).

3. konštatuje, že z príspevkov vo výške 1 000 000 000 EUR, ktoré mali súkromní členovia poskytnúť na operačné činnosti spoločného podniku IIL, spoločný podnik IIL oznámil a potvrdil do konca roka 2020 nepeňažné a peňažné príspevky od súkromných členov vo výške 759 471 000 EUR, z toho 737 573 000 EUR v nepeňažných a 21 898 000 EUR v peňažných príspevkoch; konštatuje, že v roku 2020 prebiehalo v rámci spoločného podniku IIL 11 projektov, z ktorých tri boli ukončené k 31. decembru 2020;

4. konštatuje, že miera využitia platobných rozpočtových prostriedkov spoločného podniku IIL na projekty siedmeho rámcového programu predstavovala 96 %;

5. konštatuje, že z nepeňažných a peňažných príspevkov vo výške 1 425 000 000 EUR, ktoré mali členovia priemyslu poskytnúť na operačné činnosti spoločného podniku IIL 2, boli oznámené a potvrdené nepeňažné príspevky vo výške 317 206 000 EUR a peňažné príspevky vo výške 20 717 000 EUR, pričom boli oznámené a potvrdené dodatočné peňažné príspevky od pridružených členov vo výške 7 064 000 EUR a nepeňažné príspevky vo výške 34 972 000 EUR; konštatuje, že v dôsledku toho na konci roka 2020 celkové príspevky členov priemyslu a pridružených partnerov na činnosti spoločného podniku IIL 2 v rámci programu Horizont 2020 dosiahli 379 959 000 EUR v porovnaní s finančnými príspevkami EÚ vo výške 643 180 000 EUR; uznáva, že pravidlá predbežného financovania sú stanovené v nariadení o rozpočtových pravidlách a vo vzorovej dohode o grante, a očakáva, že do konca mandátu spoločného podniku IIL2 budú príspevky odvetvia zodpovedať vstupu Únie na úrovni programu; konštatuje, že pokiaľ ide o rozpočet na rok 2020, ktorý je k dispozícii na projekty v rámci programu Horizont 2020, miera čerpania dosiahla v prípade viazaných rozpočtových prostriedkov 100 % a v prípade platobných rozpočtových prostriedkov 99,7 %; konštatuje, že v roku 2020 prebiehalo v rámci spoločného podniku IIL 2 92 projektov, z ktorých šesť bolo ukončených k 31. decembru 2020; konštatuje, že zvýšenie viazaných rozpočtových prostriedkov v roku 2020 o 200 400 000 EUR (príspevky Únie) a 182 300 000 EUR (príspevky členov priemyslu a pridružených partnerov) vyplýva z uzavretia 19 nových podpísaných dohôd o grante spoločným podnikom IIL 2, ktoré zahŕňali aj osem projektov vybraných v rámci núdzovej výzvy na predkladanie návrhov na liečbu a diagnostiku koronavírusu;

6. poznamenáva, že jednotlivé spoločné podniky uplatňujú rôzne postupy na výpočet nepeňažných príspevkov, a požaduje harmonizáciu výpočtu nepeňažných príspevkov v rámci spoločných podnikov;

7. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov majú projekty spoločného podniku IIL 2 vzhľadom na povahu výskumu príliš dlhé trvanie a že táto situácia je dôsledkom rozličnej miery plnenia cieľov týkajúcich sa príspevkov stanovených v nariadeniach spoločných podnikov v súvislosti s činnosťami v rámci programu Horizont 2020; táto skutočnosť predstavuje riziko, že úroveň administratívnych zdrojov potrebných na včasné riadenie finančných prostriedkov spoločného podniku nemusí byť dostatočná z dôvodu narastajúceho počtu projektov z viacerých programov viacročného finančného rámca, ktoré sa vykonávajú súčasne; vyzýva spoločný podnik IIL2, aby prehodnotil svoju organizačnú štruktúru a personálne potreby s cieľom zabezpečiť kontinuitu podnikania v obdobiach výrazne zvýšených pracovných tokov; vyzýva spoločný podnik IIL2, aby zabezpečil väčšiu transparentnosť rozhodovacieho procesu o svojich výskumných prioritách a o zvolenej metóde informoval vo svojej budúcej výročnej správe;

8. konštatuje, že v roku 2020 spoločný podnik IIL 2 stále vyplácal konečné grantové platby v rámci siedmeho rámcového programu; ďalej konštatuje, že podľa Dvora audítorov na základe výsledkov *ex post* auditu spoločný podnik IIL 2 na konci roka 2020 vykázal zostatkovú mieru chybovosti pod prahovou hodnotou významnosti 2 %;

9. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov postup spoločného podniku IIL 2, ktorý spočíva v opätovnej aktivácii nevyužitých platobných rozpočtových prostriedkov z predchádzajúcich rokov v rozsahu otvorených administratívnych viazaných rozpočtových prostriedkov, vedie k hromadeniu nevyužitých platobných rozpočtových prostriedkov, a že tento postup v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 navyše viedol k nízkej miere plnenia rozpočtu, pokiaľ ide o hlavu 2 administratívneho rozpočtu spoločného podniku IIL 2, na úrovni 51 %; berie na vedomie, že nevyčerpaná suma platobných rozpočtových prostriedkov hlavy 2 bola 3,2 milióna EUR oproti sume 241 559 114 EUR z celkového rozpočtu platobných rozpočtových prostriedkov; berie na vedomie odpoveď spoločného podniku IIL 2, že prísne rozpočtové plánovanie a mechanizmus zmien neumožnili vykonať vhodné úpravy v tejto rýchlo sa meniacej a neistej celosvetovej krízovej situácii spôsobenej pandémiou, že do roku 2021 plánuje preniesť nižšiu sumu administratívnych rozpočtových prostriedkov, než je suma viazaných rozpočtových prostriedkov prenesených do roku 2021 v súlade s hlavou 2 „Výdavky na infraštruktúru“, a že vzniknutý rozdiel uhradí z rozpočtu na bežný rok; vyzýva spoločný podnik IIL 2, aby vypracoval plán na obmedzenie opätovnej aktivácie nevyužitých platobných rozpočtových prostriedkov s cieľom zabrániť nízkej miere plnenia rozpočtu;

Výkonnosť

10. konštatuje, že spoločný podnik IIL 2 zverejnil zrýchlenú výzvu na predkladanie návrhov na liečbu a diagnostiku koronavírusu, ktorej výsledkom bolo osem projektov; okrem toho berie na vedomie zverejnenie troch dodatočných výziev na predkladanie návrhov týkajúcich sa zriedkavých chorôb, infekčných chorôb, rakoviny, neurodegeneratívnych chorôb a autoimunitných chorôb; ďalej berie na vedomie podpísanie 19 nových dohôd o grante na projekty s celkovým kombinovaným rozpočtom vo výške viac ako 380 000 000 EUR, čím sa celkové portfólio spoločného podniku IIL 2 rozšíri na 167 projektov; konštatuje, že nové projekty sa zameriavajú na rakovinu, cukrovku, obezitu, digitálnu zdravotnú starostlivosť, umelú inteligenciu, inovatívnu liečbu, výskum liekov a otázky životného prostredia;

11. poznamenáva, že vo výročnej správe o činnosti za rok 2020 sa zdôraznilo, že čo sa týka odborníkov na hodnotenie, spoločný podnik IIL2 využíval 235 odborníkov z 29 krajín; túto skupinu odborníkov tvorilo 105 žien a 130 mužov; víta skutočnosť, že spoločný podnik IIL2 v tejto oblasti naďalej zlepšuje rodovú rovnováhu;

12. konštatuje, že spoločný podnik IIL 2 okrem zberu údajov na ich porovnanie s príslušnými štandardnými kľúčovými ukazovateľmi výkonnosti programu Horizont 2020 v záujme posúdiť výsledky a vplyv konkrétnych cieľov programu používa kľúčové ukazovatele výkonnosti aj na sledovanie činností v desiatich strategických oblastiach; navyše konštatuje, že spoločný podnik IIL 2 zbiera údaje o týchto bodoch pomocou vyhradenej webovej platformy, prostredníctvom ktorej môžu koordinátori projektov predkladať výsledky svojich projektov, čo takisto umožňuje spoločnému podniku IIL 2 zbierať a analyzovať údaje a vytvárať si obraz o dosiahnutých výsledkoch projektu pri jeho vývoji; konštatuje, že hoci sú tieto kľúčové ukazovatele výkonnosti navrhnuté pre spoločný podnik IIL 2, spoločný podnik IIL 2 v prípade potreby zbiera údaje aj o projektoch spoločného podniku IIL, čo umožňuje posudzovanie vplyvu spoločného podniku od jeho vzniku; ďalej konštatuje, že z analýzy údajov zozbieraných do 31. decembra 2020 vyplýva, že projekty spoločného podniku IIL 2 sa zameriavajú takmer na všetky relevantné prioritné oblasti uvedené v strategickom výskumnom programe spoločného podniku IIL 2 (a to na 11 z 12 uvedených oblastí);

13. konštatuje, že účastníci priemyslu zaviedli v rámci projektov spoločného podniku IIL 2 viacero nových nástrojov a postupov (napríklad zvieracie modely, normy, biomarkery, štandardné operačné postupy, používanie skríningových platforiem, siete pre klinické skúšanie atď.); z údajov takisto vyplýva, že v prípade spoločného podniku IIL 2 sa dosiahlo 176 výsledkov vykonávania (oproti cieľu 50) a v prípade programov v rámci spoločného podniku IIL a spoločného podniku IIL 2, ktoré sa posudzovali spoločne, 482 výsledkov vykonávania; navyše konštatuje, že 60 % projektov zahŕňa organizácie pacientov a združenia zdravotníckych pracovníkov ako partnerov konzorcia, členov poradných rád, členov skupín zainteresovaných strán atď. a že tento trend zostal počas fungovania spoločného podniku IIL 2 stabilný; je však znepokojený tým, že projekty spoločného podniku IIL2 stále nezaručujú cenovú dostupnosť, prístupnosť a dostupnosť výsledkov výskumu financovaného z verejných zdrojov; v tejto súvislosti vyzýva nástupcu spoločného podniku IIL2 spoločný podnik pre iniciatívu Inovatívne zdravotníctvo, aby okamžite zaviedol nové požiadavky, podľa ktorých sa všetci prijímatelia verejných financií Únie na výskum a inovácie v oblasti liečby, prevencie alebo diagnostiky povinne zaviažu k zásadám prístupu, účinnosti, cenovej dostupnosti a dostupnosti;

14. konštatuje, že to odhaľuje dynamiku, na základe ktorej sa projekty spoločného podniku IIL 2 rozvíjajú a v niektorých prípadoch prekračujú stanovené ciele, najmä teraz, keď boli viaceré projekty spoločného podniku IIL 2 ukončené a blížia sa ku koncu programového cyklu spoločného podniku IIL 2;

15. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov spoločný podnik IIL 2 významne prispel k spoločnej európskej reakcii na pandémiu ochorenia COVID-19 a prerozdelil 45 000 000 EUR zo svojho rozpočtu na rok 2020 na zrýchlenú výzvu na predkladanie návrhov vyhlásenú v marci 2020; konštatuje, že finančnými prostriedkami programu Horizont 2020 od Komisie sa suma výzvy zvýšila na 72 000 000 EUR;

16. poznamenáva, že otázku práv duševného vlastníctva je potrebné riešiť vo všetkých zmluvách, ktoré môžu viesť k zamýšľanému výstupu výkonnosti alebo výsledku, ako sú štúdie, analýzy alebo hodnotenia; konštatuje, že cieľom je ochrana práv jednotlivých tvorcov, ale aj poskytnutie podrobností o tom, ako sa budú tieto práva využívať v budúcnosti; poukazuje na to, že keďže nákupy sú financované z verejných prostriedkov, výsledky by mali byť transparentné a prístupné verejnosti; žiada spoločný podnik IIL 2, aby objasnil práva duševného vlastníctva a zabezpečil väčšiu transparentnosť výsledkov výskumu;

17. konštatuje, že hodnota pákového efektu spoločného podniku IIL 2 v roku 2020 bola 1,01;

Prijímanie zamestnancov a zvládanie pandémie ochorenia COVID-19

18. konštatuje, že k 31. decembru 2020 bolo podľa plánu pracovných miest spoločného podniku IIL 2 obsadených 53 z 56 pozícií, pričom päť pozícií bolo obsadených v roku 2020 – tromi dočasnými zamestnancami a dvomi zmluvnými zamestnancami;

19. konštatuje, že počas obdobia obmedzenia pohybu zamestnanci spoločného podniku IIL2 prešli na teleprácu na plný pracovný čas, pričom zamestnanci mali od prvého dňa prístup ku všetkým súborom, nástrojom a zdrojom, ktoré potrebovali; poznamenáva, že prechod na teleprácu uľahčila aj skutočnosť, že spoločný podnik IIL 2 prijal niekoľko štandardných nástrojov Komisie, ako sú ARES, Sysper a celý súbor IT nástrojov na riadenie programu Horizont 2020; ďalej konštatuje, že spoločný podnik IIL 2 a ostatné spoločné podniky, ktoré pracujú v tej istej budove, sa dohodli na jednotnom súbore pravidiel pre zamestnancov, ktorí musia za mimoriadnych okolností pracovať v kancelárii, s cieľom zabezpečiť bezpečnosť a pohodu zamestnancov, pričom zároveň načrtli plán postupného návratu do kancelárií; so znepokojením berie na vedomie výzvy spojené s pandémiou ochorenia COVID-19 pre zamestnancov, najmä pokiaľ ide o rôzne životné okolnosti, nedostatočný prístup do kancelárskych priestorov a možné účinky izolácie; žiada spoločný podnik IIL 2, aby sa zameral na dobré podmienky zamestnancov na pracovisku, zvládanie stresu a rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom; žiada manažment, aby zabezpečil existenciu vhodných podporných štruktúr na zaistenie psychickej pohody zamestnancov;

Vnútorný audit

20. konštatuje, že v roku 2020 vykonal Útvar pre vnútorný audit (IAS) v spoločnom podniku IIL 2 audit vykonávania grantu v rámci programu Horizont 2020, ako sa pôvodne uvádzalo v strategickom pláne vnútorných auditov na obdobie 2019 – 2021; okrem toho konštatuje, že cieľom tohto auditu bolo posúdiť primeranosť návrhu a efektívnosť a účinnosť systému vnútornej kontroly zavedeného na vykonávanie dohôd o grante v rámci programu Horizont 2020;

21. konštatuje, že v novembri 2020 výkonný riaditeľ spoločného podniku IIL 2 informoval vnútorných audítorov o najnovšom organizačnom a operačnom vývoji spoločného podniku IIL 2, ako aj o výsledkoch najnovšieho posúdenia rizika, a poskytol spätnú väzbu o možných témach auditu pri príprave strategického plánu IAS;

Systémy vnútornej kontroly

22. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov spoločný podnik IIL 2 zaviedol spoľahlivé postupy *ex ante* kontroly týkajúce sa finančných a operačných administratívnych kontrol a v roku 2018 zaviedol rámec vnútornej kontroly Komisie, ktorý je založený na 17 zásadách vnútornej kontroly;

23. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov spoločný podnik IIL 2 v prípade priebežných a konečných platieb v rámci siedmeho rámcového programu vykonáva *ex post* audity v priestoroch prijímateľov, zatiaľ čo v prípade žiadostí o náhradu nákladov na projekty v rámci programu Horizont 2020 je za *ex post* audity zodpovedný útvar Komisie pre spoločný audit (CAS); ďalej konštatuje, že na základe výsledkov *ex post* auditov dostupných na konci roka 2020 spoločný podnik IIL 2 vykázal v prípade projektov siedmeho rámcového programu reprezentatívnu mieru chybovosti 2,16 % a zostatkovú mieru chybovosti 1,14 % a v prípade projektov v rámci programu Horizont 2020 (zúčtovania a konečné platby) reprezentatívnu mieru chybovosti 1,13 % a zostatkovú mieru chybovosti 0,74 %; okrem toho konštatuje, že podľa návrhu nariadenia o programe Horizont 2020, ktorý predložila Komisia, by konečným cieľom malo byť pri ukončení programov a po zohľadnení finančného vplyvu všetkých auditov a opatrení v oblasti korekcií a vymáhania dosiahnuť zostatkovú úroveň chybovosti čo najbližšie k 2 %;

24. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov Dvor audítorov pri operačných kontrolách vybral náhodné vzorky platieb v rámci programu Horizont 2020 uskutočnených v roku 2020 na úrovni konečných prijímateľov, aby potvrdil miery chybovosti *ex post* auditov, a že tieto podrobné audity v jednom prípade odhalili systémovú chybu presahujúcu 1 % nákladov na audit súvisiacu s priznanými priamymi nákladmi v dôsledku skutočnosti, že prijímateľ nesprávne priznal niekoľko nepriamych nákladových položiek, ktoré nemožno priamo pripísať projektu, ako „ostatné priame náklady“; zdôrazňuje, že na takéto nepriame náklady sa však vzťahuje paušálna sadzba vo výške 25 % sumy priamych nákladov;

25. zdôrazňuje, že Dvor audítorov vo svojej správe poukázal na pretrvávajúce systémové chyby v nákladoch na zamestnancov vykázaných prijímateľmi, najmä na strane MSP a nových prijímateľov; konštatuje, že na takéto chyby pravidelne poukazoval na základe *ex post* auditov aj útvar pre spoločný audit (CAS) a jeho externí audítori; zdôrazňuje, že Dvor audítorov na strane 39 svojej správy uvádza, že zefektívnenie pravidiel programu Horizont 2020 týkajúcich sa vykazovania nákladov na zamestnancov a širšie využívanie zjednodušeného vykazovania nákladov je podmienkou na to, aby sa v budúcich rámcových programoch v oblasti výskumu stabilizovala miera chybovosti pod úrovňou významnosti; nabáda spoločný podnik, aby posilnil svoje systémy vnútornej kontroly vzhľadom na to, že MSP a noví prijímatelia sú náchylnejší na chyby.